

ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ

(ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜੋ ਲੜਕੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰਕੇ
ਖਲੋਤੀ ਹੈ, ਪਿੱਠ ਮੋੜਦੀ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਚਿੰਠੀ ਹੈ।)

ਲੜਕੀ : ਦਾਰ ਜੀ, ਅੱਜ ਹੀ ਤੁਸਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨਵਾਂ ਸ਼ਿਵਾਲਾ ਖਤਮ
ਕੀਤੀ- ਤੁਸੀਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਸ਼ਿਵਾਲਾ ਪੁਰਾਣਾ
ਏ-ਕਿਸੇ ਭੀੜ ਵਿਰਲ ਵਿਚੋਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਿਰਨ ਅੰਦਰ ਆ ਪੈਂਦੀ
ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪੂਜਯ ਬੁੱਤ ਵੱਟੇ ਗੀਟੇ ਜਾਪਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।
ਪਰ ਕੀ ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਰਹੂਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਸਕਾਂਗੇ- ਕੀ ਅਸੀਂ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਪਣਾ ਸਕਾਂਗੇ ?
ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਇਕੋ ਇਕ ਧੀ ਹਾਂ- ਮੇਰਾ ਇਕ ਭਰਾ ਹੈ-
ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਸਾਲ ਭਰ ਵੱਡਾ- ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰ ਵਿਚ
ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਨੇ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਦੀ ਮੈਂ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲੀ ਹੈ ਆਪਣੇ
ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ 'ਤੇ ਬੋਝ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਹੈ-ਆਪਣੇ
ਆਪ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਹੀ ਬੋਝ ਸਮਝਿਆ ਹੈ- ਇਹ ਕਿਉਂ ਹੈ ?

(ਲੜਕਾ ਵਿੰਗ 'ਚੋਂ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।)

ਲੜਕਾ : ਇਹ ਕਿਉਂ ਹੈ ? ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ- ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਸਵਾਲ
ਕਿਉਂ ਵਿਚ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮੈਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ- ਮੈਂ
ਕਿਉਂ ਜੰਮਿਆ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੱਠ ਕਰੋੜ ਜੀਵ
ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜੀ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਜੰਮਣ
ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹੇ ਬੇਕਾਰ ਫਿਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ
ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਲੈਕਚਰ ਕਿਉਂ ਦੇਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ- ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ-
ਤੇ ਹਰ ਲੈਕਚਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇਹ ਕਿਉਂ ਕਹਿ ਦੇਂਦੇ ਨੇ ਜੇ ਮੈਂ
ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ
ਬਣ ਸਕੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿੱਤੇ ਨੇ ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣੇ-
ਜੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਪ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੇ, ਮੈਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ
ਸਕਿਆ, ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਬਣਨ ਦਾ ਲੈਕਚਰ ਕਿਉਂ ਦੇਂਦੇ
ਨੇ ? ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਿਉਂ ?

ਮਾਂ : ਇਹ ਕਿਉਂ ਏ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਹਾਂ ? ਪਿਛਲੇ 22 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਪਾਲਿਆ ਏ, ਪਰ ਮੈਂ ਅੱਜ ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਪਰਾਈ ਹਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਹ ਕੁੜੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਸੁੰਮ ਰਹਿੰਦੀ ਏ- ਇਸਨੂੰ ਕੀ ਰੋਗ ਏ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ- ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਵਾਹਯਾਤ ਕਿਉਂ ਬੋਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ- ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਿਉਂ ਏ-

ਪਿਤਾ : ਮੈਂ ਇਸ ਟੱਬਰ ਦਾ ਮੁੱਖੀ ਕਿਉਂ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ- ਉਹ ਬੱਚੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ- ਇਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ- ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਘਰ ਦਾ ਆਟਾ ਘਿਓ ਢੋਹੰਦਿਆਂ ਹੀ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਗੁਜਰ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਇੰਝ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਂ- ਇਹ ਕਿਉਂ ਏ ?

ਲੜਕੀ : ਤੇ ਦਾਰ ਜੀ ਇਹ ਹੈ ਆਲਾ ਦੁਆਲਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਜੀ ਰਹੇ ਹਾਂ- ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਚਾਲ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਂਵਾ ਪੱਧਰ ਚਲਾ ਸਕਾਂਗੇ ? ਕੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਵਾਂਗੇ ?

(ਲੜਕੀ ਫੇਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ- ਬਾਕੀ ਪਾਤਰ ਜੋ ਅਹਿਲ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ- ਮਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।)

ਪਿਤਾ : ਤੈਨੂੰ ਬਰਖੁਰਦਾਰ, ਮੈਂ ਉਹ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਕਟਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਰਜ਼ੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ?

ਲੜਕਾ : ਨਹੀਂ ਪਿਤਾ ਜੀ।

ਪਿਤਾ : ਕਿਉਂ ?

ਲੜਕਾ : ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਪਿਤਾ : ਕਿਉਂ, ਕੀ ਕਹੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਰਿਹਾ ਏਂ ਕਿ ਇਕ ਅਰਜ਼ੀ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ?

ਲੜਕਾ : ਪਰ ਅਰਜ਼ੀ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ?

ਪਿਤਾ : ਪਰ ਅਗਲਿਆਂ ਤੈਨੂੰ ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਾ ਦੇਣੀ, ਅਰਜ਼ੀ ਤਾਂ ਦੇਣੀ ਹੀ ਪਵੇਗੀ।

ਲੜਕਾ : ਅਗੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ ਏ ?

ਪਿਤਾ : ਫਿਰ ਤੇਰਾ ਕੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਏ ?

ਲੜਕਾ : ਮੈਂ ਹਾਲੇ ਨਹੀਂ ਦਸ ਸਕਦਾ ਹਾਲੇ ਮੈਂ ਪਲਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।
 ਪਿਤਾ : ਕੀ ਪਲਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਪਤਾ ਲਗੇ ?
 ਲੜਕਾ : ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਲਗ ਜਾਏਗਾ ਪਿਤਾ ਜੀ।
 ਪਿਤਾ : ਕੀ ਇਹ ਕੋਈ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਪਲਾਨ ਏ, ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ
 ਕੋਲ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਹੈ।
 ਲੜਕਾ : ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹੋ-ਜਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਪਿਤਾ
 ਜੀ।
 ਪਿਤਾ : ਕਿਉਂ, ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੱਕ ? ਆਖਰ ਮੈਂ ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਹਾਂ ?
 ਲੜਕਾ : ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਹੋ।
 ਪਿਤਾ : ਜੇ ਮੈਂ ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਕੀ ਹੱਕ ਹੈ ਮੈਂ ਜਾਣਾ
 ਕੀ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਕਿ ਸੋਚਦੇ ਨੇ।
 ਲੜਕਾ : ਜੇ ਮੈਂ ਆਖਾਂ ਕੀ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਕਰ ਲਵੋਗੇ ?
 ਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ- ਸਿਵਾਏ
 ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆਂ ? ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ
 ਘਰ ਜਨਮ ਕਿਉਂ ਲਿਆ- ਮੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕੀ
 ਬੁਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ? ਮੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਬੁਝਿਆ ਸੀ ? ਕੀ
 ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ?
 ਪਿਤਾ : ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੇਰੇ ਹਰ ਉੱਟ ਪਟਾਂਗ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ
 ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੋਵੇ ਕਿ ਤੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ ? ਤੇਰੇ
 ਬਿਨਾਂ ਕੀ ਬੁਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ? ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਮੈਂ
 ਤੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਏ ਤੇ ...
 ਲੜਕਾ : ਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਬੋਝ ਨਾ ਬਣਾ ਤੇ ਚਾਰ ਛਿਲੜਾਂ ਕਮਾਵਾਂ।
 ਪਿਤਾ : ਹਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਮਝ ਲੈ।
 ਲੜਕਾ : ਮੈਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਹ ਘਰ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।
 ਮਾਂ : ਕਾਕਾ, ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਇਹ ਬੋਝਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਨੇ।
 ਪਿਤਾ : ਤੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਬੋਲ, ਉਹ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਏ ਜੋ ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ
 ਹਾਂ, ਮੈਂ ਕੋਈ ਫਾਰਸੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ।
 ਮਾਂ : ਔਛਾ ਛੱਡੋ, ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਟੀ ਖਾ ਲਵੋ।
 ਪਿਤਾ : ਇਹਨੇ ਖਾ ਲਈ ਏ ?
 ਲੜਕਾ : ਨਹੀਂ।
 ਪਿਤਾ : ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ?
 ਲੜਕਾ : ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਖ ਨਹੀਂ।

ਪਿਤਾ : ਕਿਉਂ, ਭੁੱਖ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ?

ਲੜਕਾ : ਬਸ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕੀ ਦੇਵਾਂ ?

ਪਿਤਾ : ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਲੜਕਾ : ਕਿਉਂ ਕੋਈ ਜਬਰ ਦਸਤੀ ਏ।

ਪਿਤਾ : ਜਬਰ ਦਸਤੀ ਹੀ ਸਮਝ- ਤੂੰ ਨਹੀਂ ਖਾਏਗਾ- ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਨਹੀਂ ਖਾਏਗੀ- ਤੇ ਉਪਰ ਭੈਣ ਨਹੀਂ ਖਾਵੇਗੀ, ਤੇ ਮੈਂ ਇਏਨਾਂ ਬੇਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਭੁੱਖਾ ਰਹੇ ਤੇ ਮੈਂ ਖਾਂਦਾ ਰਵਾਂ- ਚੱਲ ਮੇਲੇ ਨਾਲ।

(ਮਾਂ, ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਪਿਤਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।)

ਲੜਕੀ : ਤੇ ਦਾਰ ਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਨਾਟਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਇਕ ਨਾਟਕ ਹੈ, ਜੋ ਰੋਜ਼ ਸਾਡੇ ਘਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ- ਇੰਝ ਲਗਦਾ ਏ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸੋਹਣੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਿਉਂਕ ਹੌਲੇ ਹੌਲੇ ਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ- ਮੇਰੇ ਵੀਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੁਪਨੇ, ਸਾਰੇ ਅਰਮਾਨ ਸਿਉਂਕੇ ਗਏ ਨੇ। ਕੀ ਇਸ ਸਿਉਂਕ ਦਾ ਇਲਾਜ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ ? ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ ਸਮਾਜ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਮਾਰ ਖੱਲੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਂ ਦਾਰ ਜੀ ਸਿਉਂਕ।

(ਸਿਉਂਕ ਨਾਟਕ)

(ਨਾਟਕ ਦਾ ਆਖਰੀ ਫਿਕਰਾ... ਸਿਉਂਕ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਇਲਾਜ ਹੈ, ਉਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦੇਵੋ, ਜਿਥੇ ਇਹ ਜਨਮ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।)

(ਲੜਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।)

ਲੜਕਾ : ਕੀ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀ ਏ, ਨਵਾਂ ਸ਼ਿਵਾਲਾ ?

ਲੜਕੀ : ਹਾਂ, ਦੱਸ ਕੁਝ ਕੰਮ ਬਣਿਆ ?

ਲੜਕਾ : ਨਹੀਂ।

ਲੜਕੀ : ਚੱਲ ਬਣ ਜਾਏਗਾ, ਐਵੇਂ ਦਿਲ ਨੂੰ ਨਾ ਲਾ।

ਲੜਕਾ : ਔਛਾ ਇਹ ਦੱਸ ਤੇਰੇ ਦਾਰ ਜੀ ਕੀ ਲਿਖਦੇ ਨੇ ?

ਲੜਕੀ : ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਿਵਾਲੇ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਉੱਤੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀਆਂ ਤੇ ਬੁੱਤਾਂ ਉੱਤੇ ਸਮਾਧੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ- ਨਵੇਂ ਸ਼ਿਵਾਲੇ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਰ ਅਹੁਰ ਦਾ ਦਾਰੂ ਮਨੁੱਖ ਹੈ- ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਉਹ ਮਹਿਬੂਬ ਹੈ, ਜਿਦੇ ਸੁਆਗਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀਮਜਲ ਤੋਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਲੜਕਾ : ਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਉਹ

ਬਦਨਸੀਬ ਹੈ ਜਿਦੀ ਆਮਦ 'ਤੇ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਲੜਕੀ : ਕੀ ਤੂੰ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਏ ਕਿ ਤੂੰ ਹੀ ਉਹ ਬਦਨਸੀਬ ਏਂ ?

ਲੜਕਾ : ਹਾਲੀ ਤਾਂ ਇਸ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਹੀ ਆਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ।

ਲੜਕੀ : ਕੀ ਤੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ ?

ਲੜਕਾ : ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਗੱਲ ਏ।

ਲੜਕੀ : ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਏ ?

ਲੜਕਾ : ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਆਪ ਨਹੀਂ ਬਨਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ- ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਉਡੀਕ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਆਏ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਲੰਘਾਏ।

ਲੜਕੀ : ਤੇ ਉਡੀਕ ਦੀ ਜ਼ਿੱਲਤ ਉਠਾਉਣੀ ਕਿਹੜਾ ਕੋਈ ਅਸਾਨ ਏ ? ਮਨੁੱਖ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਉਲਾਘਾਂ ਭਰ ਗਿਆ ਏ, ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜਨਣੀ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ 'ਤੇ ਖੜੀ ਹੈ।

ਲੜਕਾ : ਦਾਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੇ ਤੇਰੇ ਉਪਰ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਲੜਕੀ : ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਦਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਲਿਖਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਚੰਗੇ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਸੁਪਨੇ ਲਏ ਨੇ, ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਬਣਾਈਏ।

ਲੜਕਾ : ਪਰ ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਹਕੀਕਤ ਹੋਰ ਏ।

ਲੜਕੀ : ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹਕੀਕਤਾਂ ਬਦਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅੱਜ ਜੋ ਸੁਪਨਾ ਹੈ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਹਕੀਕਤ ਬਣਕੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਖਲੋਵੇਗੀ- ਲੋੜ ਹੈ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰੀਏ।

(ਮਾਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।)

ਮਾਂ : ਲੈ ਤੂੰ ਹਾਲੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੈਠੀ ਹੈ, ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਲੜਕਾ : ਮਾਂ, ਕਿਉਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗ੍ਰਾਹਕ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਏ।

ਮਾਂ : ਤੂੰ ਚੁਪ ਕਰ ਜਾ, ਜੇ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਵਾਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਬੋਲਿਆ ਕਰ।

ਲੜਕੀ : ਮਾਂ ਵੀਰ ਠੀਕ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਲਗਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਲੜਕਾ : ਮੈਂ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਕੋਈ ਐਸਾ ਗ੍ਰਾਹਕ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਜਿਹੜੇ ਕਵੇ ਕੀ ਮਾਲ ਮੈਨੂੰ ਪਸੰਦ ਏ- ਇਹਨੂੰ ਡੌਲੇ ਵਿਚ ਪੈਕ

ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤੋਰ ਦੇਵੋ।

ਮਾਂ : ਇਹ ਤਾਂ ਗੀਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਅਸੀਂ ਜੱਗ ਨਾਲੋਂ ਬਾਹਰ ਥੋੜੇ ਹਾਂ,
ਤੂੰ ਹੀ ਦੱਸ ਇਹ ਕੰਮ ਹੋਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹੇ ?

ਲੜਕਾ : ਮੈਂ ਕੀ ਦਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ
ਕਰ ਸਕਦਾ।

(ਪਿਤਾ ਜੀ ਤੇ ਪੰਡਤ ਜੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।)

ਪੰਡਤ ਜੀ : (ਹਲਕੇ ਰੋ ਵਿਚ) ਕੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ?

ਲੜਕਾ : ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ, ਅੰਕਲ।

ਪੰਡਤ ਜੀ : ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ- ਬਰਖੁਦਾਰ ਕੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ?

ਲੜਕਾ : ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਅੰਕਲ।

ਪੰਡਤ ਜੀ : ਕਾਕਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਏ ਸੁਣਾ ਕਿਧਰੇ ਲਗ
ਗਿਆ ਹੈ ?

ਲੜਕਾ : ਹਾਲੀ ਤਾਂ ਅੰਕਲ ਕੰਧ ਨਾਲ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ।

(ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਲੜਕੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅੰਦਰ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।)

ਪੰਡਤ ਜੀ : ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ
ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਹੈ।

ਮਾਂ : ਤੁਸੀਂ ਭਰਾ ਜੀ ਕੱਲੇ ਆਏ ਹੋ, ਉਹ ਆਪ ਨਹੀਂ ਆਏ ?

ਪੰਡਤ ਜੀ : ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੀ ਤਾਂ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਉਹ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਤੁਸੀਂ
ਹੀ ਹੋ ਆਓ ਨਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਫਰਕ ਕੀ ਹੈ ?

ਮਾਂ : ਆਹੋ ਜੀ ਉਧਰੋਂ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਤੇ ਇਧਰੋਂ ਵੀ ਤੁਸੀਂ।

ਪਿਤਾ : ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਉਹ ਆਪ ਆ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਗੱਲ ਆਮੋ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ
ਜਾਂਦੀ।

ਪੰਡਤ ਜੀ : ਲੈ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ
ਭਾਵੇਂ ਢਿੱਲ ਹੋਵੇ।

(ਲੜਕੀ ਤਿੰਨ ਗਲਾਸ ਸੂਕੇਸ ਦੇ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ।)

ਪੰਡਤ ਜੀ : ਲੈ ਬੀਬਾ ਪਾਣੀ ਕਿੰਨਾ ਛੋਟੀ ਬਣਾ ਲਿਆਈ ਏ ਫਰਿੱਜ ਰੱਖਿਆ
ਹੋਣਾ ਏ ?

ਪਿਤਾ : ਹਾਂ ਜੀ।

ਪੰਡਤ : ਫਰਿੱਜ ਦੀ ਬੜੀ ਮੌਜ ਏ- ਠੰਡੀ ਚੀਜ਼ ਠੰਡੀ ਤੇ ਗਰਮ ਚੀਜ਼ ਗਰਮ
ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਲੜਕੀ : ਨਹੀਂ ਅੰਕਲ ਚੀਜ਼ ਗਰਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਸਗੋਂ ਠੰਡੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੰਡਿਤ ਜੀ : ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਸੱਤ ਦਿਨ ਰੱਖ ਦੇਵੋ ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼ ਬਨਾਉਣ ਦਾ ਸਿਆਪਾ ਹੀ ਖਤਮ- ਲਓ ਜੀ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੁੜਮਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ- ਗਰਮੀ ਬੜੀ- ਨਿੱਕੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਬਰਫ ਲਈ ਭੇਜਿਆ, ਉਹ ਆਇਆ ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਕਿਤੇ ਪਿਆਸ ਬੁੱਝੀ, ਉਹ ਦੱਸਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਫਰਿਜ਼ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਏ, ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਰਹਿਣ ਦਿਓ ਤੁਹਾਡੀ ਨੂੰ ਹਰਾਣੀ ਆਏਗੀ ਤਾਂ ਆਪੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗੀ, ਕਿਉਂ ਮੈਂ ਠੀਕ ਕਿਹਾ ਏ ਨਾ ?

ਪਿਤਾ : ਥੋੜੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ... ..

ਪੰਡਿਤ ਜੀ : ਪਰ ਕੀ ਮੈਂ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੁਕਾ ਕੇ ਜਾਣੀਆਂ ਨੇ, ਤੁਹਾਡੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜੁਆਈ ਨੇ ਓ.ਸੀ.ਐਮ. ਮਿੱਲ ਵਿਚ ਅਰਜੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਜਾਣ-ਆਉਣ ਦੀ ਬੜੀ ਤਕਲੀਫ ਹੈ, ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਥੋੜੇ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਹਰਾਣੀ ਆਏਗੀ ਤਾਂ ਸਕੂਟਰ ਵੀ ਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਸਕੂਟਰ ਵਰਗੀ ਸਵਾਰੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸਕੂਟਰ 'ਤੇ ਵੇਖੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦਾ ਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਜਵਾਨੀ ਗਵਾ ਦਿੱਤੀ, ਮੁੰਡਾ ਅਗੇ ਬੈਠਾ ਏ ਕੁੜੀ ਨੇ ਲੱਕ ਦੇ ਬਾਂਹ ਪਾਈ ਏ, ਕਿਆ ਬਾਤਾਂ ਏ- ਕਿਉਂ ਮੈਂ ਠੀਕ ਕਿਹਾ ਏ ਨਾ ?

ਪਿਤਾ : ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਠੀਕ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ।

ਪੰਡਿਤ : ਤੁਹਾਡੀ ਕੁੜਮਣੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਘਰ ਵਿਚ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਲੈਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਏ, ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਕਿਉਂ ਪੈਸੇ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਨੂੰ ਹਰਾਣੀ ਆਏਗੀ ਤਾਂ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਨਾਲ ਤਾਂ ਲਿਆਏਗੀ ਨਾ- ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਨੇ ਤਾਂ ਮੌਜਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨੇ। ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ ਘਰ ਬੈਠੇ ਹੀ ਦੇਖ ਲਵੋ, ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਿਨਮਾਂ ਵੇਖਣਾ ਨਿਰਾ ਉਜਾੜਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਰਾਏ ਹੈ ?

ਪਿਤਾ : ਮੈਂ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਸਿਨਮੇ ਦਾ ਇੰਨਾ ਸ਼ੁਕੀਨ ਨਹੀਂ।

ਮਾਂ : ਸਾਡੀ ਉਮਰ ਹੁਣ ਸਿਨਮਾ ਵੇਖਣ ਜੋਗੀ ਥੋੜਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਪੰਡਿਤ ਜੀ : ਲਓ ਭਾਬੀ ਜੀ ਇਹ ਕੀ ਗੱਲ ਪਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਡੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੁੜਮਣੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੀ ਹੀ ਹੋਣੀ ਹੈ- ਪਰ ਸੌਂਕ ਉਸ ਨੇ ਹਾਲੇ ਛੱਡੇ ਨਹੀਂ।

ਪਿਤਾ : ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੁੜਮਣੀ ਦੇ ਸ਼ੌਂਕ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਦਸ ਦਿੱਤੇ ਨੇ ਜੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੁੜਮ ਦੇ ਕੋਈ ਸ਼ੌਂਕ ਹੋਣ ਤਾਂ ਲਗਦੇ ਹੱਥ ਉਹ ਵੀ ਦਸ ਦੇਵੋ।

ਪੰਡਿਤ ਜੀ : ਉਹ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇਮੀ ਬੰਦੇ ਨੇ, ਦੋ ਵਾਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਇਕੋ ਸ਼ੌਂਕ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਇਕ ਥਾਂ ਵੇਚੋ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਖਰੀਦੋ- ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਇਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪਲਾਟ ਮਾਲ ਰੋਡ ਕੋਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਪਿਆ ਵਿਕਦਾ ਹੈ, ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਪਰ 50,000 ਦੀ ਰਕਮ ਬੁੜਦੀ ਪਈ ਏ।

ਪਿਤਾ : ਤਾਂ ਤੂੰ ਆਖਿਆ ਨੂੰਹ ਰਾਣੀ ਆਏਗੀ ਤਾਂ ਆਪੇ ਲੈ ਆਵੇਗੀ।

ਪੰਡਿਤ : ਤੇ ਹੋਰ ਕੀ, ਜੈਦਾਤ ਬਣ ਗਈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਧੀ ਨੇ ਹੀ ਤਾਂ ਸੁੱਖ ਮਾਨਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਦੋਂ ਸ਼ਗਨ ਹੋ ਜਾਵੇ- ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਸ਼ਗਨ ਬੜਾ ਸਾਦਾ ਹੋਵੇ, ਐਵੇਂ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਹੋਵੇ ਨਗਦ ਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ।

ਪਿਤਾ : ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਸ਼ਗਨ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪਿਛੋਂ ਆਵੇਗੀ। ਤੁਸੀਂ ਕੁੜਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ੌਂਕ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦਿੱਤੇ ਨੇ, ਜੇ ਸਾਡੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜੁਆਈ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ੌਂਕ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਦਸ ਦਿਓ, ਅਸਲ ਉਹਦਾ ਕੋਈ ਅਗੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਵਲੈਤ ਜਾਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ?

ਪੰਡਿਤ ਜੀ : ਲੈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਿਆ, ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਦੇਖੋ ਨਾ ਅੱਜ ਦਾ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਦੇਸੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਾਲ ਭਲਾ ਕੋਈ ਸਰਦਾ ਏ- ਘਰ ਵਿਚ ਗੱਲ ਹੋਈ ਮੈਂ ਸਾਫ਼ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੁੜਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿ ਇਨਜੀਰਿਗ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਬਾਕੀ ਅਗੇ... ..

ਪਿਤਾ : ਹਾਂ ਬਾਕੀ ਅਗੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੁੜਮ ਆਪੇ ਅਗੇ ਜੁੱਮੇਵਾਰੀ ਲੈ ਲੈਣਗੇ।

ਪੰਡਿਤ ਜੀ : ਤੇ ਹੋਰ ਕੀ ? ਫੇਰ ਦਸੋ ਕਦੋਂ ਹੋ ਜਾਵੇ ਸ਼ਗਨ...

ਪਿਤਾ : ਇਹਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਏ ?

ਪੰਡਿਤ ਜੀ : ਲੈ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ?

ਪਿਤਾ : ਪੰਡਿਤ ਜੀ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੁੜਮਣੀ, ਕੁੜਮ ਅਤੇ ਜਵਾਈ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕੀਏ- ਪਿਛੋਂ ਜੇ ਐਵੇਂ ਫਿਕ ਪਵੇ, ਜਾਂ ਸਾਡੀ ਕੁੜੀ ਤੰਗ ਹੋਵੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਲਾਹ ਚੰਗੀ ਏ।

ਪੰਡਿਤ ਜੀ : ਲਓ ਤੁਸੀਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਵਹਿਮਾਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਏ ਹੋ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਧਾਰਨ ਜਿਹੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੇ, ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਸਮਝਾਓ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਬੀ ਜੀ।

ਮਾਂ : ਭਰਾ ਜੀ, ਇਹ ਸਧਾਰਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ... 80, 90 ਹਜ਼ਾਰ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਨੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੀ ਹੈਸੀਅਤ ਦਾ ਪਤਾ ਏ।

ਪੰਡਿਤ ਜੀ : ਹੈਸੀਅਤ ਵੇਖੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਏ, ਨਹਿਰ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਸੁਪਰੀਡੈਂਟ ਹੋਵੇ 30, 40 ਹਜ਼ਾਰ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਕੀ ਹੈ ?

ਪਿਤਾ : ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕੁਮਾਇਆ ਇਕ ਪੈਸਾ ਵੀ ਬੜੀ ਚੀਜ਼ ਏ ਪੰਡਿਤ ਜੀ।

ਪੰਡਿਤ ਜੀ : ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚੀ ਕਿਉਂ ਪੈ ਗਏ ਹੋ ? ਮੈਂ ਜੋ ਬੈਠਾ ਹਾਂ ਵਿਚ- ਘੱਟ ਵਿਚ ਸੌਦਾ ਕਰਵਾ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਮਾਂ : ਸੌਦਾ ?

ਪਿਤਾ : ਸੌਦਾ ?

ਪੰਡਿਤ ਜੀ : ਮਤਲਬ ਕੀ ਗੱਲਬਾਤ- ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਹੀ ਹੋਰਾ ਫੇਰੀ ਹੈ।

ਪਿਤਾ : ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪੰਡਿਤ ਜੀ- ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲ ਪੋਸ ਕੇ ਇਸ ਲਈ ਵੱਡੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੌਦੇ ਕਰੀਏ- ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਨਾਂਹ ਹੈ।

ਪੰਡਿਤ ਜੀ : ਔਛਾ ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੈਂ ਚਲਦਾ ਹਾਂ। ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ...

ਪਿਤਾ : ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ...

(ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

ਮਾਂ : ਵੇਖਿਆ ਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਔਡੇ ਪਏ ਹੋਏ ਨੇ ?

ਪਿਤਾ : ਅਖੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕੁੜਮਣੀ ਨੂੰ ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਹੈ ਫਰਿਜ਼ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਾਕੇ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੈ ਸਕੂਟਰ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕੁੜਮਣੀ ਨੂੰ ਘਰ ਬੈਠੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵੇਖਣ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕੁੜਮ ਨਿਤਨੇਮੀ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਵੇਚਨ ਅਤੇ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਹੈ ਇਸ ਲਈ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਵਾਈ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੈਤ ਜਾਣਾ ਹੈ ਖਰਚ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਲੜਕੀ ਜੋ ਪਿੱਠ ਕਰਕੇ ਖਲੋਤੀ ਹੈ, ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਦੀ ਹੈ।)

ਲੜਕੀ : ਦਾਰ ਜੀ, ਜਦੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਰ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਖੁੱਲੇ ਦਰ ਦੀ ਲੋਚਨਾ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਐਸਾ ਸਮਾਜ ਬਣੇਗਾ, ਜਿਥੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜਣਨੀ ਦੇ ਸੌਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਤੁਹਾਡਾ ਉਹ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹਮ ਵਤਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਹਮਵਤਨ ਜੇ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ, ਅਮੀਰ ਤੇ ਸੁਆਦਲਾ ਬਨਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਦੇ ਚੁੱਕਣੇ ਪੈਣਗੇ, ਬੂਹੇ ਖੋਲਣੇ ਪੈਣਗੇ, ਕਬਜ਼ੇ ਛੱਡਣੇ ਪੈਣਗੇ,

ਅਭਿਆਨ ਤਿਆਗਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪੀੜ੍ਹੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠੀ ਨੂੰ ਉਠਾ ਕੇ ਕੁਰਸੀ ਉੱਪਰ ਬਿਠਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਿਛਾਂਹ ਤੁਰਦੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਆਕੇ, ਬਾਂਹ ਵਿਚ ਬਾਂਹ ਪਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ- 'ਜੀ' ਆਖਦੀ ਤੇ 'ਤੂੰ' ਆਖ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ।

(ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਅਖਬਾਰ ਹੈ, ਉਹ ਆ ਕੇ ਕੁਰਸੀ ਉੱਪਰ ਬੈਠਦੇ ਹਨ, ਮਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।)

ਮਾਂ : ਕਿਹੜੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪਏ ਹੋ ?

ਪਿਤਾ : ਐਵੇਂ ਇਕ ਭੈੜੀ ਖ਼ਬਰ ਪੜ੍ਹ ਲਈ ਏ।

ਮਾਂ : ਕੀ ?

ਪਿਤਾ : ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

ਮਾਂ : ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਤੰਗ ਹੋਣਾ ਏ।

ਪਿਤਾ : ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸਗੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਤੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਜੀਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ... ..

ਮਾਂ : ਤਾਹੀਉਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ।

ਪਿਤਾ : ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ ?

ਮਾਂ : ਕਾਕੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਨਾ ਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਪਿਤਾ : ਮੈਂ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ। ਮੈਂ ਕੋਈ ਵਾਰੀ ਆਪ ਔਕ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਦਫਤਰ ਵਾਲੇ ਵੀ ਰੋਜ਼ ਇਕੋ ਗੱਲ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ... ਕਿਉਂ ਜੀ ਕਾਕੇ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਬਣਿਆ ?

ਮਾਂ : ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਤਕਲੀਫ ਹੈ ?

ਪਿਤਾ : ਐਵੇਂ ਆਦਤ ਹੈ।

ਮਾਂ : ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਲੋੜ ਏ, ਹੌਸਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪਿਤਾ : ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਉਹਨੂੰ ਡਾਂਗ ਮਾਰਦਾ ਹਾਂ ?

ਮਾਂ : ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਤਾਂ ਉਹ ਡਰਦਾ ਹੀ ਬੜਾ ਹੈ।

ਪਿਤਾ : ਚੰਗਾ ਡਰਦਾ ਹੈ, ਅਗੋਂ ਹਰ ਗੱਲ ਦੇ ਬਹਿਸ ਕਰਦਾ ਏ ਕਿ ਉਹ ਜੰਮਿਆ ਕਿਉਂ ਏ ?

ਮਾਂ : ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਠਰਮੇਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ।

ਪਿਤਾ : ਕੋਈ ਸਮਝਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਮਝਾਂ ਵੀ ਦੇਵਾਂ- ਐਤਕੀ ਉਸ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦੇਵਾਂਗਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛ ਕਿਉਂ ਜੰਮਿਆ ? ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਗੱਲ ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਦੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਕਿਥੇ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਨੇ- ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਵਾਨੀ

ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ- ਤੇ ਇਹ ਲੜ ਰਹੇ ਨੇ । ਨਿਗੁਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪਿੱਛੇ- ਕਿਸੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਚੋਰ ਵੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜਵਾਈ ਸਮਗਲਰ ਏ- ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਇਹਨਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹਨਾਂ ਭੱਦਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗਲਿਓਂ ਫੜਨਾ ਚਾਹੀਦੈ- ਪਰ ਨਹੀਂ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਜਾਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰਨਗੇ ਜਾਂ ਪਿਉਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਗੇ ਜੰਮਿਆ ਕਿਉਂ ?

(ਲੜਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।)

ਪਿਤਾ : ਆ ਗਿਆ ਏਂ ਬਰਖੁਰਦਾਰ, ਸਿਰ ਇੰਜ ਸੁੱਟਿਆ ਵੇ ਜਿਵੇਂ ਮੱਝ ਮਰ ਗਈ ਏ- ਕਿਥੋਂ ਆਇਆ ਏਂ ਬਾਈ ?

ਲੜਕਾ : ਪਿਤਾ ਜੀ, ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫਾਰਮ ਏ।

ਪਿਤਾ : ਛੱਡ ਏਨਾਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ।

ਲੜਕਾ : ਪਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤਾਂ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਪਿਤਾ : ਤੇਰੇ ਹੋਰ ਦੋਸਤ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ ?

ਲੜਕਾ : ਉਹ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਲਿਖ ਰਹੇ ਨੇ।

ਪਿਤਾ : ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਬਸ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਹੀ ਲਿਖਦੇ ਰਹੋਗੇ।

ਲੜਕਾ : ਹੋਰ ਕਰ ਵੀ ਕੀ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ?

ਪਿਤਾ : ਕੁਝ ਹੋਰ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਹਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।

ਲੜਕਾ : (ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ) ਪਿਤਾ ਜੀ।

ਮਾਂ : ਹੈਰਾਨ ਨਾ ਹੋ- ਔਜ ਸੂਰਜ ਪੱਛਮ ਵਿਚੋਂ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਏ।

ਪਿਤਾ : ਭਲੀਏ ਲੋਕੇ, ਸੂਰਜ ਨੇ ਪੂਰਬ ਪੱਛਮ ਰੁਸ਼ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਨੇ- ਇਹ ਇਹੋ ਹੀ ਅਭਾਗਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਹਾਲੇ ਵੀ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿਚ ਹੈ।

ਲੜਕਾ : (ਹੌਲੇ ਜਿਹੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ) ਕੀ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਔਜ ਦਾਰ ਜੀ ਦੀ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹੀ ਏ ?

ਪਿਤਾ : ਤੇਰੇ ਇਸ ਦਾਰ ਜੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ -ਬੜੀ ਵਾਰੀ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਦਰਸ਼ਕ ਗੱਲਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਮੈਂ ਇਹੀ ਆਖਿਐ ਕਿ ਇਸ ਸੁਪਨੇਸਾਜ਼ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੀ ਚੱਲ ਸਕਦੀ ਹੈ- ਜਿਥੇ ਭੈੜੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਸਰਾਪਿਆ ਹੋਇਆ ਏ- ਪਰ ਹੁਣ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਸੁਪਨੇ ਪੂਰੇ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸੁਪਨੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਜਾਂ ਸੁਪਨੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ- ਅਸੀਂ ਆਪ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ- ਨਿਰੀ ਬੁਝ-ਬੁਝ, ਨਿਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਬਗੈਰ ਕੀਤਿਆਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ।

ਲੜਕਾ : ਪਿਤਾ ਜੀ- ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸੁਪਨੇ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।
 ਲੜਕੀ : ਤੇਰਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਏ- ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਛੱਡ ਕੇ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕ
 ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੇ।
 ਲੜਕਾ : ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਨਾ ਆਉਂਦੇ ਪਰ ਅਪਣੀ ਕਲਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤ ਦੀਆਂ
 ਫੋਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਨਾ ਕਰਦੇ।
 ਲੜਕੀ : ਤੂੰ ਪ੍ਰੀਤ ਤੋਂ ਕੀ ਮਤਲਬ ਲੈਣਾ ਏ ?
 ਲੜਕਾ : ਪ੍ਰੀਤ ਤੋਂ ਮਤਲਬ ਏ ਪ੍ਰੀਤ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਵ ਕਹਿੰਦੇ
 ਨੇ।
 ਲੜਕੀ : ਨਹੀਂ, ਪ੍ਰੀਤ ਤੋਂ ਮਤਲਬ ਏ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ- ਜੇ ਅਸੀਂ
 ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂਹੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ
 ਲੜਾਂਗੇ।
 ਲੜਕਾ : ਲੜਨ ਲਈ ਹਥਿਆਰ ਚਾਹੀਦੇ ਨੇ।
 ਲੜਕੀ : ਪਰ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਆਦਰਸ਼ ਚਾਹੀਦੇ ਨੇ। ਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ
 ਆਦਰਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਨੇ।
 ਲੜਕਾ : ਸਿਰਫ ਸੁਪਨੇ ਦਿੱਤੇ ਨੇ।
 ਲੜਕੀ : ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ ਏ।
 ਲੜਕਾ : ਪਰ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ।
 ਪਿਤਾ : ਰਾਹ ਅਸੀਂ ਆਪ ਲੱਭਣਾ ਏ- ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਆਪ ਲੱਭਣਾ
 ਏ ਤੇ ਇਹ ਰਾਹ ਮਾਯੂਸ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾਣਾ।
 ਲੜਕਾ : ਮਾਯੂਸੀ ਤਾਂ ਹੋਣੀ ਹੋਈ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਕਿਥੋਂ ਦੇ ਕਿਥੇ
 ਪੁੱਜ ਗਏ ਨੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਫਾਡੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਰਹਿ ਗਏ ਹਾਂ।
 ਪਿਤਾ : ਪਰ ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਫਾਡੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ।
 ਲੜਕੀ : ਇਥੇ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਹਾਂ।
 ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਚ ਉਭਾਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ
 ਵੀ ਮੁਲਕ ਦੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਜਾਣਾ, ਜੇ ਕਿਸੇ
 ਥਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਲੇ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਅਜਮਾ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ
 ਜਾਂਚ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਹੈ- ਕਿਸੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ
 ਇੰਜਣ ਦੀ ਕਾਢ ਨਿਕਲੀ, ਕਿਸੇ ਵਿਚੋਂ ਰੋਡੀਓ ਦੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਚੋਂ
 ਬਿਜਲੀ ਦੀ, ਪਰ ਸਭ ਕਾਢਾਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀਆਂ ਮਲਕੀਅਤ ਬਣ
 ਗਈਆਂ ਤੇ ਕੀ ਚੰਗੀ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ, ਚੰਗਾ ਭਾਈਚਾਰਾ,
 ਜਿਥੇਕੋਈ ਕਸੇ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਹੀਂ ਲੁੱਟ ਸਕੇਗਾ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਾਂਝੀ
 ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ।